

Epidemiologisk lägesbild, uppdaterad 2024-02-09

Aktuell sjukdom

Högpåtagen fågelinfluensa (HPAI), benämns fågelinfluensa i texten.

Händelsen

Pågående utbrott av fågelinfluensa hos tama och vilda fåglar samt däggdjur i Sverige och Europa.

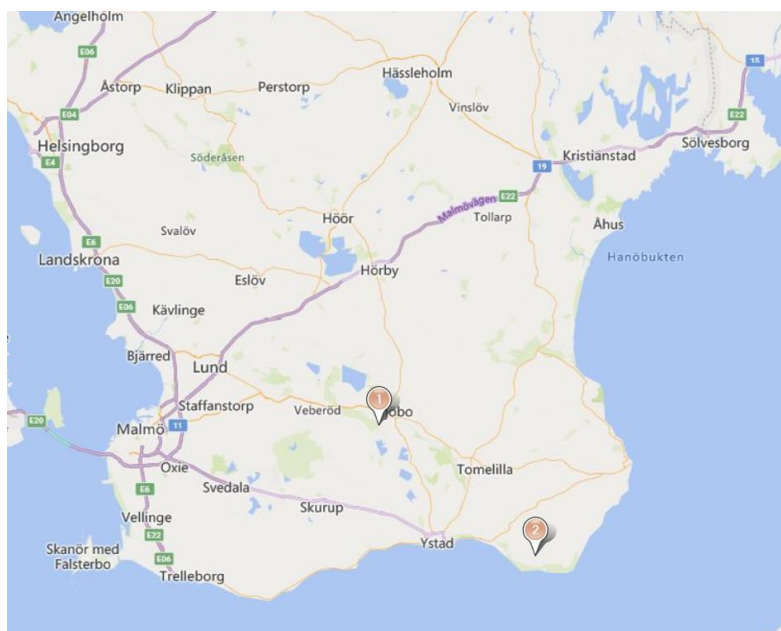
Sammanfattning

Två utbrott av fågelinfluensa av typen H5N1 konstaterades under januari hos tama fåglar i Skåne län, se karta och tabell nedan. Sedan 1 oktober 2023 har fågelinfluensa konstaterats hos ett 30-tal fåglar i länen: Blekinge, Kalmar, Skåne, Stockholm, Södermanland och Östergötland. Sedan förra lägesbilden har flera fåglar konstaterats smittade i Stockholms och Södermanlands län. Jordbruksverket beslutade i veckan att utvidga [högriskområdet för fågelinfluensa](#) till att inkludera Södermanlands län.

Situationen i Sverige

Tabell 1: Konstaterade utbrott på fjäderfä och andra fåglar i fångenskap säsong 2023/24:

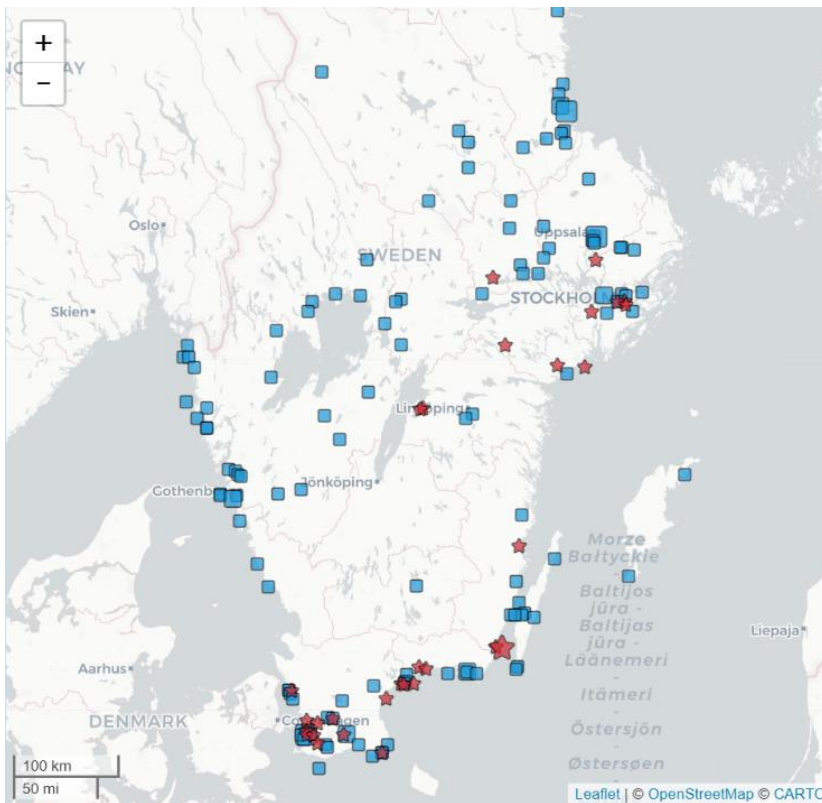
Datum för konfirmering	Subtyp	Län	Kommun	Typ av anläggning	ID (JV)	Kart-nummer
2024-01-07	H5N1	Skåne	Sjöbo	Föräldradjur för slaktkyckling	IP 1	1
2024-01-17	H5N1	Skåne	Ystad	Kalkoner	IP2	2

Figur 1: Karta över konstaterat smittade anläggningar säsongen 2023–2024.

Hittills har två utbrott av fågelinfluensa hos tama fåglar konstaterats i Sverige under säsongen 2023/2024 som administrativt räknas från 1 oktober 2023 till 30 september 2024. Smittspårningen som är genomförd pekar på att fågelinfluensavirus har introducerats på anläggningarna genom någon form av indirekt kontakt med vilda fåglar. Denna slutsats stöds av den släktskapsanalys av virusens arvs massa som är gjord, där man kan se att det finns likheter med virus som är isolerade från vilda fåglar. Det finns inga kontakter mellan de två drabbade anläggningarna och inte heller något nära släktskap mellan virusen från de två olika anläggningarna.

Sedan 1 oktober har fågelinfluensa påvisats hos ett 30-tal vilda fåglar i Blekinge, Kalmar, Skåne, Stockholm, Södermanland och Östergötlands län, se figur 2 och bilaga 1. I likhet men motsvarande period de senaste 3 åren är majoriteten av fåglarna som konstaterats smittade olika arter gäss. Antal rapporter till SVA om sjuka och döda vilda fåglar har ökat de senaste veckorna och de flesta rapporterna rör döda svanar. SVA får också in många rapporter om döda alkfåglar, främst sillgrisslor från västkusten. SVA har i skrivande stund inte några provsvar från dessa, men baserat på erfarenheter från tidigare vintrar finns andra mer sannolika dödsorsaker än fågelinfluensa.

Figur 2: Karta över övervakningen av fågelinfluensa hos vilda fåglar sedan 1 oktober 2023 där positiva fynd markeras med röda stjärnor och fåglar provtagna med negativa resultat med blå kvadrater. Observera att fynden i kommunerna Västerås, Köping och Nyköping är från i somras. [Länk till interaktiv karta som uppdateras dagligen.](#)

Situationen i Europa

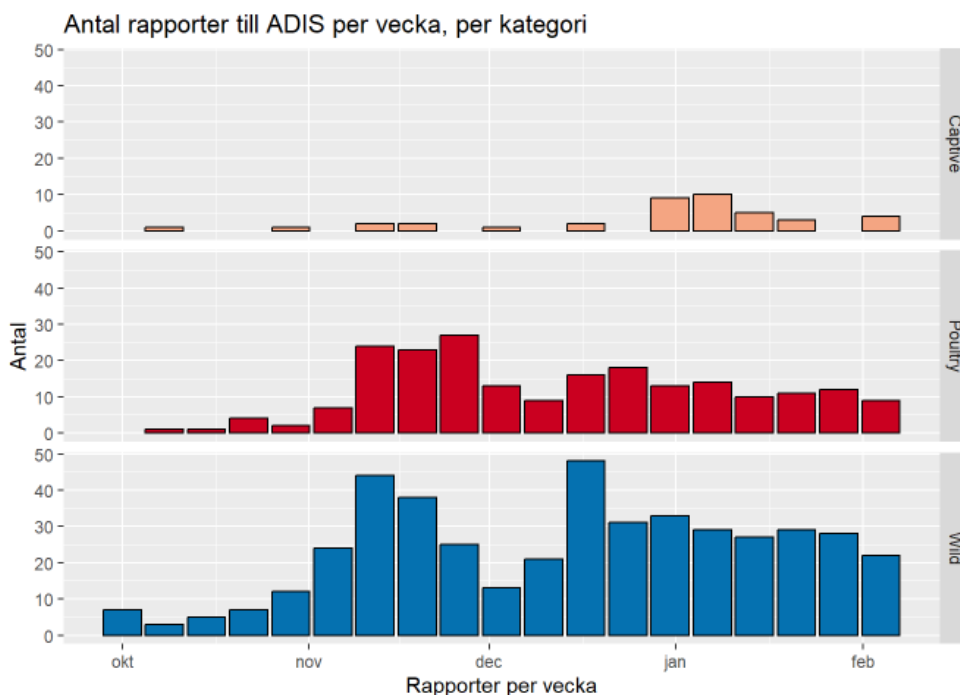
Antal rapporter till EU:s informationssystem för djursjukdomar sedan 1 oktober 2023 är (inom parentes anges antal rapporter den senaste månaden): 214 (55) utbrott i fjäderfäanläggningar, 40 (20) utbrott på andra fåglar i fångenskap och 446 (126) fall på vilda fåglar, se figur 3-4.

De länder som rapporterat flest utbrott hos fjäderfä är: Ungern (76), Moldavien (33), Tyskland (26), Polen (18), Bulgarien (13), Danmark (10), Frankrike (10), Italien (5), Belgien (4) och Nederländerna (3). Värt att notera är att Danmark haft ovanligt många utbrott, med fem utbrott hos kalkoner, ett hos värphöns, ett hos fasaner och två i flockar med blandade arter. Senast 8/2 rapporterades ett utbrott på en anläggning med 40 000 höns på södra Jylland.

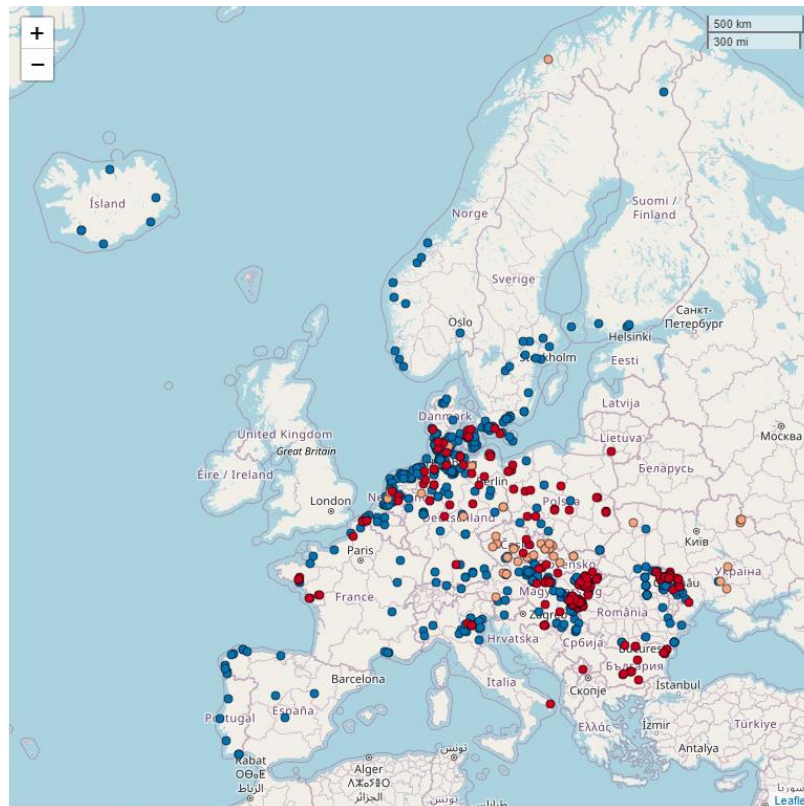
De länder som skickat flest rapporter om fågelinfluensafall hos vilda fåglar sedan 1 oktober 2023 är Tyskland (108), Ungern (47), Nederländerna (37), Danmark (35), Moldavien (33), Sverige (28 inkluderar tre äldre fynd från i somras), Rumänien (24), Österrike (21), Italien (18) och Spanien (13). Den art som drabbats hårdast hittills den här säsongen är knölsvan (71 rapporter), följt av tranor (64 rapporter), ospecificerad andfågel (45 rapporter), vitkindad gås (34 rapporter), grågås (21 rapporter), sångsvan (20 rapporter) och gräsand (20 rapporter).

Sedan 1 oktober 2023 har Storbritannien rapporterat 5 utbrott hos tama fåglar. Dessa uppgifter finns inte i ADIS och ingår därför inte i figur 3-4. Källa: <https://www.gov.uk/guidance/avian-influenza-bird-flu>.

Man kan konstatera att flera, tidigare hårt drabbade länder, som Nederländerna, Frankrike och Storbritannien har haft relativt få utbrott hittills denna säsong.

Figur 3: Antal rapporter till ADIS per vecka per kategori. 1 oktober - 8 februari 2024, captive=andra fåglar i fångenskap, poultry=fjäderfä, wild=vilda fåglar.

Figur 4. Karta över utbrott av fågelinfluensa på fjäderfä (röd prick), andra fåglar i fångenskap (gul prick) och vilda fåglar (blå prick) rapporterade till ADIS med konfirmering mellan 1 oktober 2023 och 8 februari 2024.

Rapporter om fågelinfluensafall hos däggdjur fortsätter i Europa och globalt, men inga nya fall har konstaterats i Sverige.

Bakgrund och aktuell övervakning

Se: <https://www.sva.se/produktionsdjur/fjaderfa/sjukdomar/djursjukdomar-a-0/fagelinfluensa-aviar-influensa-ai> och <https://www.sva.se/amnesomraden/smittlage/smittlage-for-fagelinfluensa>

Antagande och analys

Under de senaste månaderna har smittläget bland vilda fåglar liknat mönstret som noterats de senaste tre vintrarna där en ökande mängd fågelinfluensafall hos gäss och svanar dominerar bilden. Den ökande trenden av fall hos vilda fåglar stödjer den generella bedömningen att risken för utbrott hos fjäderfä är särskilt hög under februari och mars. Risken bedöms vara högst i de områden som redan omfattas av högriskområdet, men smittrisk föreligger även utanför dessa. Exempelvis har nu fågelinfluensa konstaterats hos flera vilda fåglar i Stockholms län. Platserna där smitta konstaterats sammanfaller dock inte med fjäderfätäta områden. SVA bedömer därför att risken bör kunna hanteras med normala smittskyddsrutiner som man alltid ska ha om man håller fjäderfä eller andra fåglar. Särskilt viktigt är att ge foder och dricksvatten inomhus eller under skydd och att förhindra kontakt med vilda fåglar. Om du har änder, gäss eller svanar runt din anläggning kan det vara en god idé att stänga in tama fåglar (inomhus eller i inhägnad med tak) även om du befinner dig utanför högriskområdet. Rekommendationen gäller särskilt om man bor i ett län där

fågelinfluensa konstaterats bland vilda fåglar.

SVA uppmanar alla som arbetar med fjäderfä att upprätthålla goda biosäkerhetsrutiner på anläggningarna och att gå igenom rutinerna regelbundet. Smittspridning kan ske genom direktkontakt med vilda fåglar (genom att fåglarna tar sig in i byggnader eller i rasthagar) eller indirekt, till exempel genom kontakt med förorenat foder, vatten, strö, utrustning, skadedjur eller kläder och skor. Det är lätt att få smitta på skor, kläder, händer eller utrustning om man kommer i kontakt med förorenad miljö såsom mark eller stående vatten. Man behöver skydda foder, strö och utrustning från kontakt med vilda fåglar och vara särskilt noggrann när man tar in utrustning, strö eller annat som kan ha blivit förorenade under transport eller förvaring utomhus. Skadedjur kan också föra med sig smittan in i anläggningen och SVA rekommenderar att man på anläggningar som utsätts för stor risk intensifierar sin skadedjursbekämpning vid behov, i samråd med sitt skadedjursföretag.

Det är fortsatt viktigt att djurägare skyndsamt tar kontakt med veterinär vid kliniska symtom, avvikelser i produktionsparametrar eller ökad dödlighet bland fjäderfän som skulle kunna tyda på fågelinfluensa.

Europiska smittskyddsmyndigheten (ECDC) gör bedömningen att risken för smitta till människor generellt är låg vad gäller fågelinfluensa av den aktuella kladen 2.3.4.4b. Den typ av fågelinfluensa H5N1 som konstaterats i Sverige och Europa 2021–2024 ska inte förväxlas med H5N1 som påvisades i Sverige 2006–2007 (kladen 2.2.1 och 2.2.2), som innebar högre risker för människor.

Rekommendationen till allmänheten är dock att inte vidröra döda eller sjuka fåglar och även förhindra att exempelvis hundar är i nära kontakt med dessa.

SVA är tacksam för rapporter om observationen av sjuka eller döda fåglar, eller andra vilda djur till <https://rapporteravilt.sva.se/>.

Bilaga 1

Tabell: Konfirmerade fynd av fågelinfluensa hos vilda fåglar sedan 1 oktober 2023

Fynddatum	Ankomstdatum till SVA	Subtyp	Fågelart	Län	Kommun
2024-02-01	2024-02-02	H5N1	Knölsvan	Stockholms län	Stockholm
2024-02-01	2024-02-02	H5N1	Knölsvan	Stockholms län	Stockholm
2024-01-29	2024-02-02	H5N1	Gräsand	Stockholms län	Södertälje
2024-01-25	2024-02-01	H5N1	Kaja	Kalmar län	Oskarshamn
2024-01-21	2024-01-24	H5N1	Duvhök	Södermanlands län	Trosa
2024-01-10	2024-01-24	H5N1	Ormvråk	Skåne län	Malmö
2024-01-15	2024-01-24	H5N1	Ormvråk	Skåne län	Lomma
2024-01-22	2024-01-23	H5N1	Vitkindad gås	Skåne län	Helsingborg

2024-01-12	2024-01-17	H5N1	Knölsvan	Skåne län	Bromölla
2024-01-10	2024-01-17	H5N1	Gräsand	Stockholms län	Nacka
2024-01-08	2024-01-16	H5N1	Vitkindad gås	Skåne län	Sjöbo
2024-01-07	2024-01-16	H5N1	Gråtrut	Skåne län	Kristianstad
2023-12-30	2024-01-10	H5N1	Vitkindad gås	Skåne län	Svedala
2023-12-30	2024-01-10	H5N1	Vitkindad gås	Skåne län	Svedala
2024-01-01	2024-01-10	H5N1	Vitkindad gås	Skåne län	Eslöv
2023-12-21	2024-01-08	H5	Knölsvan	Södermanlands län	Katrineholm
2023-12-24	2024-01-02	H5N1	Vitkindad gås	Skåne län	Simrishamn
2023-12-18	2023-12-21	H5N1	Vitkindad gås	Blekinge län	Karlshamn
2023-12-18	2023-12-21	H5N1	Vitkindad gås	Blekinge län	Karlshamn
2023-12-20	2023-12-21	H5N1	Vitkindad gås	Kalmar län	Torsås
2023-12-18	2023-12-21	H5N1	Vitkindad gås	Skåne län	Lund
2023-11-03	2023-12-20	H5	Pilgrimsfalk	Östergötlands län	Ödeshög
2023-12-11	2023-12-13	H5N1	Vitkindad gås	Skåne län	Malmö
2023-12-11	2023-12-13	H5N1	Havstrut	Skåne län	Malmö
2023-11-25	2023-12-01	H5N1	Vitkindad gås	Blekinge län	Sölvesborg
2023-11-24	2023-12-01	H5N1	Vitkindad gås	Blekinge län	Sölvesborg
2023-11-02	2023-11-07	H5N1	Vitkindad gås	Kalmar län	Torsås
2023-11-02	2023-11-07	H5N1	Sångsvan	Östergötlands län	Vadstena
2023-10-30	2023-11-01	H5N1	Grågås	Stockholms län	Sigtuna
2023-06-24*	2023-10-27	H5N1	Pilgrimsfalk	Västmanlands län	Västerås
2023-07-02*	2023-10-17	H5N1	Pilgrimsfalk	Västmanlands län	Köping
2023-07-01*	2023-10-03	H5N1	Berguv	Södermanlands län	Nyköping

* Fynddatumet är äldre så fallet gäller säsongen 2022-2023.